

Commerciële radio en televisie in Bussum

In 2007 hebben wij in *Bussums Historisch Tijdschrift* jaargang 23, nr. 2 al uitgebreid stilgestaan bij het ontstaan van de Nederlandse televisie-uitzendingen vanuit Bussum. Het waren de kinderjaren van het publieke televisiebestel zoals dat we nu kennen. Naast de publieke omroep ontstonden (aanvankelijk illegale) commerciële zenders, die gingen meedingen naar de aandacht van de kijkers en luisteraars. Ook in de geschiedenis van die commerciële radio- en tv-stations speelde Bussum een belangrijke rol, vooral door de faciliteiten die de publieke televisie hier had opgebouwd en die zij achterliet toen zij omstreeks 1985 definitief naar Hilversum vertrok. Over de geschiedenis van die commerciële stations in Bussum gaat onderstaand artikel.

Eric Bor

Piratenzenders

Aanvankelijk waren commerciële radio en televisie in Nederland verboden. Radio Veronica zond vanaf 1960 commerciële radioprogramma's uit vanaf een schip dat net buiten de territoriale wateren lag. In 1964 werd 9 km uit de kust van Noordwijk een kunstmatig eiland gebouwd: het REM-eiland. Vanaf dit eiland gingen vanaf 15 augustus 1964 televisiezender TV Noordzee en radiozender Radio Noordzee de ether in. Al op 1 december van dat jaar nam het parlement een noodwet aan, die de Nederlandse wet van toepassing verklaarde op vaste constructies op de zeebodem buiten de territoriale wateren. Op grond hiervan werd de apparatuur van het REM-eiland op 17 december 1964 in beslag genomen.

In 1974 ratificeerde Nederland het Europese Verdrag van Straatsburg (in de volksmond bekend als de antipiratenwet), dat medewerking aan radio- en televisie-uitzendingen vanaf vaar- en vliegtuigen in

internationale wateren verbod. Hierop staakten Radio Veronica en Radio Noordzee (een zender die sinds 1970 vanaf een schip uitzond) hun uitzendingen.

De Norderney, het zendschip van Veronica (www.norderney.nl)

Countdown

Veronica ging verder als omroepvereniging, net als de voormalige piraten van het REM-eiland, die al enkele jaren eerder de TROS hadden opgericht. Veronica kreeg in 1976 een plaatsje op de publieke zenders.

Geheel in lijn met de programma's die Veronica als zeezender maakte, presenteerde Lex Harding wekelijks een programma met popnieuws. De laatste afleveringen in de eerste twee jaar noemde hij *Countdown 76* en *Countdown 77*. In 1978, toen Veronica de C-status kreeg, gaf hij zijn programma, waarin nu ook artiesten optraden, de naam *Countdown*. Dit programma onderscheidde zich van andere popprogramma's doordat er veel live-uitvoeringen van bands in werden uitgezonden. Vaak waren dit

live-registraties van door *Countdown* zelf georganiseerde uitvoeringen. In 1979 werden bijvoorbeeld Golden Earring, AC/DC en The Police opgenomen in

De Vliegermolen in Voorburg en Herman Brood in de Jaap Edenhal in Amsterdam. In het concurrerende programma *Toppop*, met de Bussumse presentator Ad Visser, werd uitsluitend geplaybackt.

Naar Bussum

In 1985 vonden er grote veranderingen plaats. Veronica ging *Countdown* voortaan uitzenden vanuit een vaste locatie: Studio III B in Bussum, het Elthetogebouw, dat achter de Vredekerk stond. Dit gebouw was oorspronkelijk het jeugdcentrum van de kerk, maar was al sinds 1956 bij de publieke omroepen als studio in gebruik.

Bovendien werd het programma op alle werkdagen uitgezonden door de zender Europa-tv. Deze zender was opgericht door de publieke omroepen van Duitsland, Italië, Spanje, Portugal en Nederland en werd in al die landen uitgezonden. De zender startte in het najaar van 1985 met zijn uitzendingen, die vrijwel direct veel kijkers trokken. Veronica maakte voor deze zender een speciale internationale versie van *Countdown*.

Omdat Veronica juridisch geen programma's aan derden mocht verkopen, richtte het daarvoor een onafhankelijk bedrijf op met de producer van *Countdown* aan het hoofd: Rob de Boer Producties. Voor Veronica was het voordeel dat *Countdown* nu een groot deel van Europa bestreek en daardoor veel gemakkelijker internationale sterren kon aantrekken.

Studio Concordia

Een probleem was dat Studio III B eigenlijk te klein was voor opnamen van bands met

Uitzending van Countdown gepresenteerd door Wessel van Diepen en Simone Walraven vanuit Studio Concordia

Lex Harding in de jaren zestig (ad.nl)

WWW.BNNEWS.NL
edwin@foto-janssen.nl / 06-55325911

publiek. Het toeval wilde dat de NOS in mei 1986 na tweeëndertig jaar de Bussumse Studio Concordia verliet. In die jaren waren er tal van programma's opgenomen, onder meer *Voor de vuist weg* van Willem Duijs en de *Rudi Carrell Show*. Rob de Boer wist deze studio voor zijn productiebedrijf te bemachtigen en al snel kwamen de opnamen voor *Countdown* en *Europa-Countdown* vanuit Concordia. Voor de Bussumse jongeren was het aanvankelijk een buitenkansje: zonder veel moeite kon je als publiek de live-optredens van en interviews met nationale en internationale pophelden bijwonen. Maar de Bussumse jongeren raakten snel verwend: op den duur moest De Boer een castingbureau inzetten om voldoende publiek binnen te krijgen.

Helaas ging Europa-tv al in september 1986 op de fles. Rob de Boer vond echter snel een andere afnemer voor *Countdown*: de in 1982 opgerichte commerciële Engelse satellietzender Sky Channel, die zich vooral op Engeland en Nederland richtte. Producent was John de Mol, die de Nederlandse inbreng bij Sky Channel verzorgde en die *Countdown* er graag bij had. Ook op Sky Channel werden het dagelijkse afleveringen.

Het programma werd heel populair: in tweeëntwintig landen, waaronder zelfs Turkije, Maleisië, Thailand en Japan, keken tieners naar de Engelstalige versie van het trendy programma uit Bussum. Artiesten als Paul McCartney, George Harrison, Tina Turner, UB40 en The Cure kwamen graag naar Bussum om te zingen en zich te laten interviewen.

Radio-Télé-Veronique

Veronica keek intussen alweer verder: de ambitie om weer een commerciële zender te

worden, was nog steeds springlevend. In 1988 richtte Lex Harding, terwijl hij nog radiodirecteur bij Veronica was, in het geheim de commerciële zender Sky Radio op, die eveneens in Studio Concordia werd ondergebracht. In 1989 nam hij ontslag bij de publieke zender om namens Veronica de commerciële televisiezender Radio-Télé-Veronique op te richten onder de paraplu van het Luxemburgse bedrijf RTL (Radio et Television Luxembourg). Omdat het officieel een Luxemburgse zender was, viel deze zender niet onder de Nederlandse mediawet. Lex Harding werd directeur en uiteraard ging *Countdown* mee naar deze nieuwe zender. Het programma verscheen dagelijks op Veronique. Een meevaller voor het productiebedrijf van Rob de Boer, want Sky Channel verdween dat jaar van de Neder-

Lex Harding met Tina Turner
(gelderlander.nl)

Linda de Mol in de DJ Katshow op Sky Channel
(oocities.org)

landse kabel, waardoor het *Countdown* niet meer afnam.

Het lukte Veronique niet om een grote schare kijkers aan zich te binden. Dit veranderde toen de Luxemburgse aandeelhouders buiten medeweten van Harding een contract sloten met Joop van den Ende. Die had met talrijke televisiesternen de zender TV10 opgezet, maar geen zendvergunning gekregen. De komst van Van den Ende betekende een streep door de plannen van Veronica. Toen Harding hiermee geconfronteerd werd, nam hij onmiddellijk ontslag als directeur. De zender werd omgedoopt in RTL4.

Het nieuws van
Véronique werd
gepresenteerd door
Jeroen Pauw en
Loretta Schrijver (ANP)

Radio 538

Harding en *Countdown* keerden terug bij Veronica. In 1992 verliet hij de omroep na een conflict met de voorzitter van Veronica, Joop van der Reijden. Samen met oud-collega Erik de Zwart richtte hij radiozender

Radio 538 op, vernoemd naar de golflengte waarop de piratenzender Radio Veronica sinds 1972 uitzond (voordien was het op 192).

Ook deze zender werd in Studio Concordia gehuisvest. Een jaar later beëindigde Veronica de samenwerking met Rob de Boer

Producties, waarmee een einde kwam aan de opnames van *Countdown* en andere Veronicaprogramma's in Bussum.

TMF

In 1995 werd Lex Harding oprichter en directeur van de televisiezender The Music Factory (TMF), een zender voor jongeren, die naar

het voorbeeld van de Engelse zender MTV vooral videoclippen uitzond. Ook deze zender werd gehuisvest in Studio Concordia. Harding had zowel bij de radio als bij de televisie een goede neus voor talent. Bij TMF hebben veel latere tv-presentatrices hun eerste programma's gemaakt, onder meer Bridget Maasland, Fabienne de Vries, Isabelle Brinkman, Sylvana Simons, Tooske Ragas en Daphne Bunschoek. TMF werd een geduchte concurrent van zijn Engelse voorbeeld. MTV nam daarom de aandelen van TMF over en opende een eigen kantoor in Studio Concordia. Toen MTV in 2007 haar kantoor naar Amsterdam verhuisde, vertrokken ook Sky Radio en Radio 538 als laatste commerciële zenders uit Bussum.

Concordia wordt sindsdien gebruikt door kinderopvangorganisatie Koningskinderen.

Bronnen

Beeld en Geluid Wiki
mondelijke informatie van Leo van der Goot
regionale en nationale kranten